

УДК 316.624(075.8)(049.3)
DOI: <https://doi.org/11.22182/sp.22021.6>
Приказ

Јелена Бирманчевић*

Факултет политичких наука, Универзитет у Београду

Милосављевић, М., Бркић, М., Stoeckel, D.

Друштвене девијације

Факултет политичких наука, Универзитет у Београду, Београд,
2020.

Монографија која је предмет овог приказа је резултат дугогодишњег изучавања друштвених девијација троје аутора различитих генерација: проф. у пензији, др Милосава Милосављевића, проф. др Мирослава Бркића и доц. др Драгана Стоецкел. Намењена је, пре свега, студентима прве године основних академских студија социјалне политике и социјалног рада на Факултету политичких наука Универзитета у Београду, али и студентима других тзв. “помажућих” професија, као и практичарима истих, са циљем да савремена теоријска знања употребе у пракси превазилажења проблема изазваних друштвеним девијацијама. Садржај књиге подељен је у четири велике и комплементарне целине: Теоријско-методолошке основе науке о друштвеним девијацијама и односи са другим наукама, Зависности, Аутоагресије и агресије и Кршење друштвених вредности и нор-

ми. Први део књиге представља свеобухватну анализу различитих критеријума и приступа у дефинисању друштвених девијација, систематично наводећи њихове снаге и слабости, уз указивање на тешкоће дефинисања друштвених девијација. Осим анализе општеприхваћених дефиниција и разматрања о друштвеним девијацијама и приказа постојећих научних класификација феномена, аутори предлажу и оригиналну дефиницију и класификације појма. Осим тога, аутори у овом делу приказују генезу изучавања друштвених девијација у оквиру различитих научних дисциплина и уз помоћ метода ових наука. Посебан значај овог дела се управо огледа у диверзитету приказаних приступа и инсистирању на савременим приступима у бављењу овим темама, удаљавајући се од социјално-патолошке призме. У фокусу другог дела књиге су приказане различите врсте бо-

* dzunabirmancevic@gmail.com.

лести зависности: од класичних болести зависности, попут алкохолизма и зависности од дроге, преко зависности од коцке, до зависности које су карактеристичне за модерно доба, односно о којима се почиње говорити у модерно доба, попут зависности од интернета и секса. Аутори посвећују поглавље свакој од наведених зависности у којима указују на њихову етиологију, облике, најзначајније карактеристике и фазе у развоју зависности, те разматрају друштвену реакцију на њих.

Предмет следећег, трећег дела монографије, су аутоагресије (самоубиства и покушај самоубиства), као различити облици агресивног понашања са фокусом на најраспрострањеније појавне облике у савременим друштвима као што је, на пример, агресија на спортским догађајима и тероризам, али и многи други облици индивидуалних и групних, односно колективних агесија. Аутори се баве и темом насиља, са посебним освртом на међуљудско насиље, насиље у породици, насиље над децом, партнерско насиље, насиље над старијим особама, насиље у заједници и вршњачко насиље. Последња, четврта целина овог рукописа, бави се најзначанијим облицима девијантног понашања који представљају кршење друштвених и правних норми, али и општеприхваћених, односно

распрострањених друштвених вредности као што су: сексуалне девијације, проституција, трговина људима, криминал, корупцију, малолетничко преступништво, бескућништво, просјачење и скитњу. За сваку од наведених појава, аутори разматрају дефиниције, кључне карактеристике и њене врсте, са посебним освртом на друштвену реакцију. На крају књиге налази се библиографија у којој је истакнуто 540 коришћених библиографских јединица. Аутори су се ослонили на савремене домаће и стране научне изворе литературе, писане на српском, енглеском, француском и немачком језику. Књига Друштвене девијације на систематичан, кохерентан и иновативан начин, ослањајући се на релевантне научне методе и богате изворе литературе, обрађује тематску област друштвених девијација. Иако су дело написали аутори из различитих генерација, њега одликује разумљив и уједначен стил, што одражава блискост њихових ставова који су обликовани заједничким академским радом на развијању ове области. Допринос публикације огледа се у успеху аутора да сложена знања, стечена вишегодишњим изучавањем дате области, изразе на разумљив и једноставан начин, прилагођен посебно потребама студената за усвајањем основних знања из ове области. Истовремено, модеран приступ

и савремене теме пружају добру основу за продубљенију анализу представљених облика девијантног понашања од стране свих оних код којих ова монографија пробуди додатно интересовање за бављење овим темама. Аналитичко-критички приступ аутора заговара извесни преокрет у академској заједници: напуштање старог дискурса и подстицање научног ин-

тереса за савремене друштвене девијације. Публикација може пружити пре свега студентима “помажућих” професија, као и њиховим практичарима, али и широј јавности, вредан корпус знања за боље разумевање друштвених девијација, односно за превазилажење проблема који су директно или индиректно производ неког од облика девијантног понашања.

---

* Овај рад је примљен 20. јуна 2021. године, а прихваћен на састанку Редакције 20. септембра 2021. године.